

áradt vén képekre, nagyapákra, nagyanyákra. Kisvárosi interieur, a lány szép lehet, ha kihajol az ablakon. Így gondolkoztam akkor még s az utcára néztem. Egy akác bólintott rám s a sárban egy oláh asszony lábalt át a túloldalra. Alice megütött a zongorán egy hangot. Aztán még egyet s az egész átment egy gracióz variációra egy Mozart szonata első tételére. Úgy emlékszem, ez bántott, mert odaléptem hozzá és megfogtam a kezét — Steiner Oszkár halott — mondtam lassan és vontatva. Ám ő nem húzta ki kezét, kezemben hagyta.

Hogy akkor ott álltam és nem vettem ki kezemet és meghajoltam az égő alkonyat előtt? s a nedves rét, a gőzölgő sírdomb és este a csillagkoszoru a kertbe üzött! Egy mirtusbokor mellett tépdستم az ágakat s a hold alatt később ajkába haraptam... S mit tudtam akkor? Tizennyolcéves és nagyon tudatlan gyermek. S mindebből semmi haszna a világnak.

A szív úgy érzi: megreped.

Irta: Somlyó Zoltán

A szívben sok kis óhaj él.
Heverve szendereg, henyel.

Mint ideges kis démonok:
Mind akaratos és konok.

Ha szép napos a délután,
Ugrálnak a szív zeg-zugán.

Ha esős est van: zokogón
Ugrálnak a szív-dobogón.

Kis lábuk dobban; zeng az éj,
Elcsúsznak s mondják: jaj de mély;

De mély e forró kis verem!...
Egy perc és mind talpon terem.

A szív úgy érzi, megreped;
Mind hangosabban vereget.

A sok óhaj rajt átoson
És hempereg a vánkoston.

Aztán fölsikolt zokogón —
Egy csók ül a szív-dobogón.

199

Lehel Mária képei.

Irta: Balázs Béla.

Mit lehet képekről mondani? Lehet-e, szabad-e képeket elmondani? A tollal való festés, az ecsettel muzsikálás kiirthatatlan problémája ez. És hiába mondja a művész gögösen nem lehet és hiába mondja a kritikus alázatos szerényen: nem lehet. Mégis muszáj. Muszáj mert a mi intellektualisu világunkban a szó az a váltópénz, melyre mindent átszámítunk, hogy összemérhető és cserélhető legyen. Mint ahogy mindennek van valami ára (ha az nincs is igazi viszonyban értékével), úgy van mindenre szó mely jelzi, ha nem fejezi is ki soha lényegét. És jaj annak, akinek gazdagságát olyan értékek teszik, melyeknek nincs áruk és jaj azoknak az értékeknek, melyek szóval meg nem nevezhetők.

De hát, mégis, mit mondhat az ember képekről? Ha pedáns volnék a módszer problémáját vetném fel most. Képzeltessük-e el a képet szavakkal leírván? Ezerféleképp hangolt képelehangszerek dirigálhatatlan koncertjét indítsuk el? Nyilván ez volna a leghálátlanabb vállalkozás. Maradjunk meg a műtermek régi jó tolvajnyelvénél? „Kompositio, konstruktio, valeur, vonalrítmus, színharmónia“, ezeknek minimuma mégis nagyjából ellenőrizhető mértéket jelent, melyet a képnek meg kell ütnie, hogy besoroztassék művészetnek. Vagy talán mégis legyen a kritikus költő, aki kerülő hasonlatokkal megismétli olvasója lelkében a festő csodáját? Vagy végül is a tekintély súlya dönt el itt mindent, mondván: „nekem tetszett. Tehát higgyjétek el énnekem, hogy a kép szép és nézzétek meg. Azután pedig ismét nekem higgyjétek és ne magatoknak és ne forduljatok el tőle, mert valóban szép.

Ime Lehel Mária képei helyett mégis módszerekről beszéltem, ami (Lukács György írja valahol) mindig mentőkörülmények felsorolása. De én szeretném, ha szavaim egyszerű váltópénze távolabbi értékek sejtelmét keltené az olvasóban és nem elégednék meg velük, de még az itt közölt fényképekkel sem, hanem átmenne Budára és megnézné Lehel

200